

De aannname van een verbodsverdrag inzake nucleaire wapens – een historisch antwoord op onmetelijke humanitaire gevolgen

Studiecentrum voor Militair Recht en Oorlogsrecht

KMS, 24 april 2018

Laura De Grève
stafmedewerker internationaal humanitair recht
Rode Kruis-Vlaanderen
laura.degreve@rodekruis.be

Overzicht

- Humanitaire impact van nucleaire wapens
- Juridisch kader voor nucleaire wapens
- Standpunt van de Internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging

Humanitaire impact van nucleaire wapens

- Bij ontploffing: warmtegolven, ontploffingsgolven en radiatie
- Cijfers van Hiroshima en Nagasaki:
  - 100.000 – 140.000 doden in Hiroshima en 60.000 – 70.000 doden in Nagasaki
  - 80% van de ziekenhuizen en medische infrastructuur vernietigd of ernstig beschadigd
  - 90% van de dokters en 92% van de verpleegsters in Hiroshima omgekomen of gewond
  - Japanse Rode Kruis : meer dan 2,5 miljoen overlevenden behandeld; 2,6 miljoen personen opgenomen
  - Kanker: longkanker, maagkanker, leverkanker, leukemie, ...
  - Maart 2014: 192.712 personen als overlevenden (Hibakushi')

⇒ Zware impact op gezondheid van mensen en milieu, zowel onmiddellijk als lange termijn

Humanitaire hulpverlening na gebruik van nucleaire wapens

- Studie van ICRC in 2009: geen capaciteit op nationaal niveau voor effectieve hulpverlening, noch mogelijk op internationaal niveau

- Onmiddellijke noden van een groot aantal slachtoffers
  - Verzorging van brand- en andere wonden, bloedtransfusies, ...
  - Onderdak als bescherming tegen voortdurende straling
  - Voorzien van onbesmet water, voedsel, onderdak, kleren
  - Begeleiding van personen die gebied ontvluchten
  - Verzamelen, identificeren en bergen van de overledenen

- Gebrek aan lokaal medisch personeel => zelf slachtoffer
- Medische infrastructuur vernietigd
- Blootstelling van hulpverleners aan de straling

Juridisch kader

- Regels van het internationaal humanitair recht
- Non – Proliferatieverdrag (NPT)
- Verbodsverdrag (TPNW)
- Comprehensive Test Ban Treaty (CTBT)
- Verdragen voor nucleair-vrije zones

De regels van IHR van toepassing op nucleaire wapens

- Regels van IHR van toepassing op nucleaire wapens? JA

=> IGH, Advisory opinion, 8 juli 1996:

"the threat or use of nuclear weapons would generally be contrary to the rules of international law applicable in armed conflict, and in particular the principles and rules of humanitarian law"

- Belangrijkste regels: (Protocol I van 1977 & gewoonterecht)
  - Principe van onderscheid
  - Geen niet-onderscheidende aanvallen
  - Proportionaliteit
  - Bescherming van het milieu
  - Verbod veroorzaken onnodig leed

Non-Proliferatieverdrag

- 1968 aangenomen; 1970 in werking
- Belang van artikel 6: *'Each of the Parties to the Treaty undertakes to **pursue negotiations in good faith on effective measures** relating to cessation of the nuclear arms race at an early date and to nuclear disarmament, and on **a treaty on general and complete disarmament** under strict and effective international control.'*
- Review Conferences in 2015 & 2020

Verbodsverdrag (TPNW)

- Adoptie: 7 juli 2017 (122 stemmen voor, 1 stem tegen en 1 onthouding)

- Inhoud:
  - Preambule:
    - Erkenning van de catastrofale humanitaire gevolgen
    - Regels van IHR van toepassing

  - Artikel 1: duidelijk en uitgebreid verbod

  - Artikel 4: naar een totale eliminatie van kernwapens – verschillende opties

  - Artikel 6: bijstand aan slachtoffers van nucleaire testen en maatregelen ter bescherming van het milieu

Standpunt van de RK RH Beweging inzake nucleaire wapens

- Overzicht doorheen de geschiedenis van de Beweging
- Belangrijkste elementen in het standpunt van de Beweging vandaag

Overzicht: van 1945 tot vandaag

- 5 sept. 1945: Publieke oproep van Internationale Rode Kruiscomité tot verbod op nucleaire wapens
- 1948 – 1981: Internationale Conferenties van het Rode Kruis en Rode Halve Maan – verbod op massavernietigingswapens
- 2009: Publicatie studie van het Rode Kruis inzake de nationale en internationale capaciteit om hulp te bieden na het gebruik van nucleaire wapens
- 2011: Resolutie 1 'Working towards the elimination of nuclear weapons, Council of Delegates
- 2013: 1^e 4-jarig actieplan, Council of Delegates
- 2017: Nagasaki Appeal
Resolutie 4 inclusief 2^e 4-jarig actieplan, Council of Delegates

Standpunt van de RK Beweging inzake nucleaire wapens

➤ **Verbodsverdrag van 2017**

- Doelstelling van RK bij de onderhandelingen over het verdrag:
  - Erkenning catastrofale humanitaire gevolgen van nucleaire wapens
  - Gebaseerd op en in overeenstemming met de bestaande IHR principes en regels
  - Een duidelijke en ondubbelzinnig verbod
- Complementariteit met NPT

➤ **Resolutie 4, Council of Delegates november 2017**

- Oproep naar Staten om Verbodsverdrag te ondertekenen
  - maar ook Non-Proliferatieverdrag, Comprehensive Nuclear Test Ban Treaty en regionale verdragen inzake nucleaire vrije zones naleven
- Ervoor zorgen dat nucleaire wapens nooit meer gebruikt worden
- Dringende stappen nodig om risico op opzettelijk of accidenteel gebruik te verminderen
- Goedkeuring 4-jarig actieplan als RK-Beweging

Standpunt van de RK Beweging inzake nucleaire wapens

➤ Preparatory Meeting for the 2020 NPT Review Conference (23-24 April 2018) - Oproep van ICRC:

- ✓ Context: verhoogd risico op gebruik van nucleaire wapens
- ✓ Noodzakelijke stappen nemen om NPT, CTBT, Verbodsverdrag en andere nucleaire verdragen na te leven
- ✓ Dringend maatregelen nemen om het risico te verminderen op het gebruik van nucleaire wapens, en uiteindelijke eliminatie van nucleaire wapens:
  - Eenduidige verbintenissen om nooit nucleaire wapens eerst te gebruiken
  - Verwijderen van nucleaire wapens van 'hair trigger' status
  - Voorafgaande kennisgeving van militaire oefeningen die beroep doen op raketten of andere middelen geassocieerd met nucleaire wapens
  - Oprichting van gezamenlijke 'early warning' centra om onverwachte en mogelijk destabiliserende gebeurtenissen op te helderen
  - Stappen om geleidelijk de rol van nucleaire wapens in veiligheidsdoctrine en beleid te verminderen

Meer informatie

- <http://www.rodekruis.be/wat-doen-we/hulp-wereldwijd/ihr/>
- <https://dih.croix-rouge.be/>
- <https://www.icrc.org/en/war-and-law/weapons/nuclear-weapons>

